

METROPOLIHALLINTOA KOSKEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

Asettaminen

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut työryhmän metropolihallintoa koskevan lainsäädännön valmistelua varten.

Toimikausi

4.10.2013 – 15.9.2014

Tausta

Pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman mukaan hallitus toteuttaa maan laajuisen kuntauudistuksen tavoitteena vahvoin peruskuntiin pohjautuva kuntarakenne. Hallitusohjelman mukaan kunta- ja palvelurakenneratkaisujen merkitys korostuu metropolialueella. Hallitusohjelman mukaan tarve metropolialuetta koskevalle erilliselle laille selvitetään.

Hallitus linjasi kuntauudistuksen jatkovalmistelua metropolialueella 5.6.2012 siten, että alueella tarvitaan kuntarakenteen muutoksia ja jonkin tyyppistä metropolihallintoa. Hallitus päätti selvittää vaihtoehdot metropoliratkaisuksi alueen yhteisen suunnittelun ja ohjauksen tueksi erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymyksissä sekä kilpailukyvyyn vahvistamiseksi ja segregaaion ehkäisemiseksi.

Työ käynnistettiin esiselvityksellä, joka toteutettiin 3.7.2012 – 28.2.2013. Esiselvityksen toteuttivat kuusi selvityshenkilöä, joiden raportista ja sen sisältämistä kuntajakoalue- ja metropolihallintovaihtoehtoista pyydettiin kuntien ja muiden tahojen lausunnot. Lausuntokierros toteutettiin 11.3.2013 – 22.5.2013. Alueen kuntien lausunnoissaan esittämät kannat metropolihallintomallista, sen tehtävistä ja päätöksenteosta vaihtelevat. Kunnista vain kaksi olisi valmis osallistumaan jatkovalmisteluun jonkin esiselvityksessä esitetyn vaihtoehdon pohjalta (Helsinki ja Vantaa). Moni kunnista esittää lisäselvitystarpeita liittyen mm. rahoituksen järjestämisen vaihtoehtoihin sekä tehtäväsiirtoihin vaikutuksineen samoin kuin toimivalta- ja työnjakokysymyksiin.

Kuntarakennelaki (1698/2009, muutettu lailla 478/2013) tuli voimaan 1.7.2013. Sen mukaan metropolialueen kuntiin sovelletaan koko maata koskevia selvityserusteita pois lukien työssäkäynti-, työpaikkaomavaraisuus- ja yhdyskuntarakenneperustetta, jonka sijaan metropolialueen kuntia koskee erityinen metropolialueperuste. Rakennelain mukaan kun-

tien tulee viimeistään 30.11.2013 ilmoittaa, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää yhdistymistä. Hallitus arvioi uudistuksen etenemistä loppuvuonna 2013. Kuntien tulee tehdä yhdistymisselvitys ja mahdollinen siihen perustuva yhdistymisesitys viimeistään erikseen voimaantulevan rakennelain määräajan kuluessa (kuusi kuukautta erillisen voimaantulolain voimaantulosta).

Hallitus linjasi 29.8.2013 antamassaan rakennepoliittisessa ohjelmassa metropolihallinnon jatkovalmistelusta seuraavaa:

Perustetaan metropolihallinto, jonka päättävä elin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinto hoitaisi metropoliselvityshenkilöiden suositusten mukaisesti alueen kilpailukyvyyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, maankäytön, asumisen ja liikenteen toteuttamisen sekä segregaatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon liittyvien seudullisten kysymysten ratkaisemisen. Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa. Tämän tulee varmistaa se, että valtion kanssa yhdessä päätetyt kaavoitus- ja asuntotavoitteet täyttyvät. Metropolihallinto hoitaisi sille osoitetut seudulliset julkishallinnon tehtävät, jotka siirrettäisiin kunnista, kuntayhtymistä ja valtionhallinnosta.

Metropolihallintoon liittyvän lainsäädännön valmistelu käynnistetään nopealla aikataululla rinnan kuntaliitosselvitysten kanssa. Valmistelussa metropolihallinnon tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä esiselvityksen mukaisesti alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen.

Hallituksen linjausten mukaan kuntaliitosten ja yhteisen hallinnon kokonaisuudesta tehdään päätökset vuoden 2015 alkuun mennessä ja uusi rakenne tulee voimaan viimeistään 2017 alusta.

Tavoite

Työryhmän tavoitteena on valmistella hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyvien metropolihallintoa koskevien linjausten pohjalta sekä ottaen huomioon alueen kuntarakenteen kehitys ja metropolialueen esiselvitys tarvittavat lainsäädäntötoimenpiteet metropolihallinnon perustamiseksi alueelle.

Tehtävät

Työryhmän tehtävänä on:

- 1) Valmistella ehdotus metropolihallinnon hallintomalliksi ottaen huomioon hallituksen rakennepoliittisen ohjelman linjaukset sekä valmistella ehdotukset metropolihallinnon rahoituksen ja päätöksenteon järjestämiseksi (ml. vaaleilla valittu metropolivaltuusto).
- 2) Valmistella kuntarakenteen kehitys huomioiden ehdotus niistä tehtävistä, joita metropolihallinto hoitaisi, keskittyen erityisesti hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa mainittuihin tehtäviin. Tässä yhteydessä tulee arvioida myös ruotsinkielisten palveluiden turvaamista, organisoimista ja kehittämistä metropolialueella.
- 3) Tehdä ehdotus metropolihallinnon, valtion, kuntien sekä muiden toimijoiden välisestä toimivallasta ja työnjaosta sekä täsmentää alueen kuntien nykyisten yhteistoimintajärjestelyjen muutostarpeet ja niiden toteuttamisen keinot.
- 4) Tehdä ehdotus metropolihallinnon aluerajauksista ja alueellisesta toimivallasta.
- 5) Kartoittaa metropolihallinnon toteuttamisen edellyttämät lainsäädäntömuutostarpeet sekä perustuslain asettamat reunaehdot (ml. kielellisten oikeuksien toteutuminen) sekä

tehdä ehdotus siitä, tulisiko metropolihallinnosta säätää erillisessä laissaan vai osana nykyistä lainsäädäntöä.

Työryhmän tulee valmistella ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän tulee antaa 31.3.2014 mennessä väliraportti ainakin metropolihallinnon hallintomallia, tehtäviä ja rahoitusta koskevasta alustavista ehdotuksistaan. Väliraportista pyydetään alueen kuntien ja tarvittavien muiden tahojen lausunnot.

Työryhmän on valmistelutyössään kiinnitettävä erityisesti huomiota samanaikaisesti meneillään oleviin kuntajakoselvityksiin ja arvioida lainsäädäntötarpeita ottaen huomioon muotoutuva kuntarakenne. Valmistelutyö tulee sovittaa yhteen eri sektoreilla käynnissä olevien muiden lainsäädäntöhankkeiden kanssa. Työryhmän on työssään erityisesti otettava huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämistä koskevat hallituksen linjaukset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmistelu.

Organisointi

Puheenjohtaja

ylivohtaja Päivi Laajala, valtiovarainministeriö

Varapuheenjohtaja

ylivohtaja Helena Säteri, ympäristöministeriö

Jäsenet

hallitusneuvos Auli Valli-Lintu, valtiovarainministeriö

hallitusneuvos Ilkka Turunen, valtiovarainministeriö

rakennusneuvos Matti Vatiilo, ympäristöministeriö

pääsuunnittelija Tommi Laanti, ympäristöministeriö

hallitusneuvos Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö

erityisasiantuntija Olli Alho, työ- ja elinkeinoministeriö

kieliasianneuvos Corinna Tammenmaa, oikeusministeriö

johtaja Liisa-Maria Voipio-Pulkki, sosiaali- ja terveysministeriö

ylivohtaja, Eeva-Riitta Pirhonen (varajäsenenään johtaja Tuula Lybeck), opetus- ja kulttuuriministeriö

Sihteerit

neuvotteleva virkamies Inga Nyholm, valtiovarainministeriö

hallitussihteeri Maija Neva, ympäristöministeriö

Työryhmä voi perustaa alatyöryhmiä sekä nimetä pysyviä asiantuntijoita, kuulla asiantuntijoita sekä teettää selvityksiä ja käyttää ulkopuolista asiantuntemusta. Työryhmän tulee olla vuorovaikutuksessa alueen kuntien sekä yhteistyöorganisaatioiden (erityisesti HSL, HSY, Uudenmaan liitto) kanssa ja kuulla em. tahoja valmistelun aikana.

Työryhmän työtä ohjaavat hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä sekä kuntauudistuksen ohjausryhmä. Työryhmän tulee raportoida työstään myös metropolipolitiikan neuvottelukunnalle.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön toimintamenoista momentilta 280101.

Hallinto- ja kuntaministeri

Henna Virkkunen

Hallitusneuvos

Tarja Hyvönen

Jakelu

Päätöksessä mainitut

Tiedoksi

VM/valtiosihteeri Raassina
VM/valtiosihteeri Santamäki-Vuori
VM/valtiosihteeri kansliapäällikkönä Hetemäki
VM/alivaltiosihteeri Saarenheimo
VM/hallinto- ja kehitysjohtaja Tarkka
VM/erityisavustaja Laavi